

Felelősségvállalás és folytonosság

Ülésezett egyházunk zsinata

- Szerző: Vitális Judit
- Fotó: Magyar Márton

A gyülekezetek önállóságának és életképességének különböző területei voltak napirenden – több más fontos téma mellett – a Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinatának május 27-i ülészakán. A törvényhozó testület döntött egyes, a lelkészi nyugdíjkorhatárral kapcsolatos törvények módosításáról, illetve támogatta, hogy 2023 a confirmáció és az elköteleződés éve legyen.

Biztató üzenetből töltekezve kezdhette meg legutóbbi ülészakát egyházunk zsinata. Hafenscher Károly a bibliaolvasó *Útmutató* aznapra kijelölt igéi alapján válaszolta meg azt a kérdést, miért gyűltek össze a küldöttek az országos iroda kápolnájában. „Azért vagyunk itt, hogy biztosítsuk az egyház szolgálatának hátterét, megformáljuk kereteit, kijelöljük útjait. Mindezt szolgálként és szolgálatként, ellenszolgáltatás nélkül, Isten iránti szeretetből, egyházunk iránti elköteleződésből végezzük. A Mindenható ereje támogat

minket ebben, általa újulunk meg, és az Úrban való bizalom az, ami reménységet ad a folytatásra nézve” – fogalmazott az áhítatban a zsinat lelkészi elnöke.

Krisztus köt össze minket

A Magyarországi Evangélikus Egyház és a Bajorországi Evangélikus Egyház a zsinati ülészak előestéjén újabb öt évre [meghosszabbította testvérkapcsolati szerződését](#). A külföldi vendégek közül Michael Martin bajor egyházfőtanácsos a zsinat előtt is szólt. Köszöntésében felidézte: már a kommunizmus idején, a hetvenes-nyolcvanas években is fontos volt számukra, hogy a vasfüggönyön keresztül kapcsolatokat építsenek a magyarországi evangélikusokkal. Ebből nőtte ki magát harminc évvel ezelőtt a partneri kapcsolat. „Más világban élünk, mégis mennyi minden közös az életünkben” – fogalmazott annak kapcsán, hogy mindkét egyházban központi témát jelent a konfirmáció, illetve a lelkészi életpályamodell kérdése. *„Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az”* – idézte Pál apostolt (2Kor 5,17). Mint mondta: ez az az ok, ami miatt a hidat építjük – és egyáltalán: építhetjük – a két ország és azok evangélikus egyházai között. „Valójában nem mi vagyunk a hídépítők, mert ami összeköt minket, az maga Krisztus! eltérő pozícióink, tapasztalataink nem kisebbítik a másikat, hanem éppen hogy gazdagítják. A magyar zsinat se féljen elindulni a hídon és párbeszédet folytatni a bajor testvérekkel.”

A folytatásban – az előző ülészak jegyzőkönyvének elfogadását, a zsinati elnökség beszámolójának meghallgatását, illetve a napirend jóváhagyását követően – megválasztották a Gyűjteményi Tanács új elnökét. A Kovács Eleonóra lemondása után megüresedett pozíció betöltésére egyetlen jelöltként Krisch András állt a zsinat előtt. A Soproni

Evangelikus Gyűjtemények vezetőjét teljes egyetértésben választották meg a tisztségre. Megbízataa az általános tisztújításig tart.

A tudatos egyháztagságért

2023 legyen a konfirmáció és az elköteleződés éve – terjesztette a zsinat elé a püspöki tanács javaslatát Fabiny Tamás elnök-püspök. Az úrvacsora évei után logikusan következik, hogy a konfirmáció témájával is még mélyebben foglalkozzon egyházunk. Különösen is fontos annak hangsúlyozása, hogy az úrvacsora vételének kiterjesztése – egy tavalyi zsinati döntés értelmében felnőtt felügyeletében gyermekek is magukhoz vehetik a szentséget – nem üresíti meg a konfirmáció ünnepét. Minél több módon fel kell hívni a figyelmet az egyháztagság, az evangélikusság, a keresztyénség tudatos vállalására.

A zsinat tagjai jóváhagyták az előterjesztést, és a tematikus év tartalmi kidolgozásával megbízták Pángyánszky Ágneszt, az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) adjunktusát, a Gyakorlati Intézet vezetőjét és Keczkó Szilviát, a Budahegyvidéki Evangelikus Egyházközség lelkészét, az EHE doktoranduszát. A szükséges cselekvési tervet a zsinat novemberi ülészakára kell elkészíteniük.

Folytatódjanak az építkezések

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2021. évi beszámolójának elfogadása és 2022. évi költségvetési törvényének módosítása előtt Pröhle Gergely országos felügyelő szolt ezek főbb pontjairól. Főként a Magyarország kormányával kötött megállapodásból fakadó vállalásokat emelte ki: a parókiák, illetve közösségi terek felújítása és az óvodafejlesztési program is zajlik.

„A minket körülvevő világpolitikai és gazdasági helyzet érhető módon befolyásolja a kormányzati finanszírozóképességet. Arra törekszünk, hogy a folyamatosság megmaradjon, és egyetlen beruházást se kelljen leállítani. Ehhez át kell gondolni, hogy az egyház vagyonával hogyan lehet még hatékonyabban gazdálkodni, például olyan projektek előfinanszírozásánál, amelyeknél átmenetileg fedezethiány lépne fel, és ez akadályozná a megvalósítás menetét. Ilyen esetben belső forrásból lehetne biztosítani az éppen szükséges összeget” – mutatott rá a nehézségekre és lehetséges megoldásukra Pröhle Gergely.

Az ukrajnai háború következtében kialakult menekültválság kapcsán az országos felügyelő kiemelte: soha ilyen nagy adakozókészséget és áldozatvállalást nem tapasztaltunk az egyházban, mint most. Magánszemélyek és gyülekezetek is megmozdultak, és a külföldi testvéregyházak – például az Amerikai Evangélikus Egyház – is jelentős támogatást küldtek. Ehhez kapcsolódva hosszú távú feladatként említette, hogy a menekültek támogatására kialakított infrastruktúrát hogyan lehet távlatosan is működőképessé és még professzionálisabbá tenni.

Az előterjesztést Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője pontos számadatokkal egészítette ki. A számvevőszék elnökének és a könyvvizsgáló cég munkatársának beszámolója után a zsinat mind a 2021. évi beszámolót, mind a 2022. évi költségvetés módosítását egyhangúlag elfogadta.

Egyházi jelenlét a honvédségben

A Protestáns Tábori Püspökség működéséről szóló jelentést eredetileg az előző ülészen kellett volna elfogadnia a zsinatnak, de akkor a küldöttek úgy döntöttek, hogy személyesen kívánják meghallgatni Jákób János dandártábornokot. A protestáns tábori püspök a korábban írásban benyújtott beszámolóját – amelyekben elsősorban arra tért ki, hogy a koronavírus-járvány milyen hatással volt a honvédség körében végzett szolgálatukra – nem kívánta szóban is kiegészíteni, kérdések azonban elhangzottak felé, amelyek elsősorban a tábori püspökségen belüli felekezeti megoszlásra vonatkoztak.

A tábori püspök a válaszában egyfelől arra emlékeztetett, hogy amikor 2012-ben dr. Lackner Pál helyére lépett, egy evangélikus tábori lelkész szolgált, jelenleg pedig három is van. Másfelől felidézte: 2021-ben a protestáns tábori püspökség létszáma két új státusszal bővült, az egyiket azonnal betöltötték egy református lelképásztorral, a másik helyet pedig felajánlották az evangélikus egyháznak. Egyházunk azonban nem tudta ezt betölteni, így végül ott is református lelkész állt szolgálatba. Megerősítette: mihelyst üres pozíció lesz, újra felkínálják a lehetőséget a Magyarországi Evangélikus Egyháznak.

Saját személyével kapcsolatban Jákób János megjegyezte: a két egyház közös döntése értelmében tölti be a tisztséget immár a második ciklusban, legközelebb pedig húsz hónap múlva lesz esedékes a püspökválasztás. Hangsúlyozta azt is, hogy a honvédelmi vezetés jelenlegi elképzelései szerint civilek is lehetnek tábori lelkészek, illetve püspökök, de ebben az esetben katonai rendfokozattal nem látják el őket, bizonyos kérdésekbe pedig nem lehet betekintési jogkörük. Úgy látja, az életpályamodell, amelyet a hon-

védség kínál, korántsem versenyképes, ráadásul igen mobil szolgáltatról van szó, nagy lelki terhekkkel, sokszor a komfortot is nélkülöző életmóddal.

A zsinati tagok végül – két tartózkodás mellett – elfogadták Jákób János 2020. és 2021. évi jelentéseit.

További beszámolóként a lelkészi életpályamodellel megvalósulását felügyelő bizottság éves jelentése került a zsinat elé; a küldöttek ezt ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadták el.

Jogi önállóság felelősségvállalással

Régóta húzódó kérdés végére tett pontot a zsinat az egyházközségrészek jogi személyiséggé nyilvánítása ügyében. Az önálló jogi személyiségű egyházközségrészeknek adószámuk lehet, így pályázhatnak, illetve gazdálkodhatnak, és vagyon, ingatlan is lehet a nevükön – az elmúlt zsinati ülészakokon ezek voltak a legfőbb érvek amellet, hogy ne csak az anyaegyházközségek lehessenek önálló jogi személyiségek.

Aradi András, a zsinat lelkészi alelnöke a mostani előterjesztésében kompromisszumos megoldást tárt a testület elé. Ennek értelmében egy egyházközségrész jogi személyiséggé nyilvánításához az kell, hogy az egyházközség teljes jogi és anyagi felelősséget vállaljon a társ- vagy leányegyházzal kapcsolatban. Ezt a feltételt az országos presbitériumnak kell beillesztenie a jogi személyiség nyilvántartási rendjére vonatkozó szabály-

rendeletbe. A felelősségvállalási nyilatkozat megtételére a már most is önálló jogi személyiséggel rendelkező egyházközségrészek esetében is szükség van.

A hozzászólások – csakúgy, mint az előző ülészakokon – az autonómiát, illetve annak csorbulását érintették. Aradi András ezekre válaszul arra hívta fel a figyelmet, hogy nem szabad szembeállítani egymással az önkormányzatiságot és a felelősségvállalást. Alapvető különbség, hogy a vagyon és a közösség szempontjai vagy pedig az evangélium terjesztésének szándéka felől közelítünk-e a kérdéshez. Az elsődleges cél a hitélet működtetése kell, hogy legyen. „Nem elveszünk valamit akkor, amikor az egyházközség felelősségvállalási nyilatkozatot ad ki az egyházközségrész tekintetében, hanem azt erősítjük meg, hogy még ha a részeknek külön-külön is van önálló jogi személyiségük, akkor is együtt, közösen gondolkodnak a lelkeszi szolgálat feltételeinek biztosításáról” – fogalmazott a zsinat lelkeszi alelnöke.

Az általános és a részletes vita után végül előbb a 2005. évi IV. törvény 5. paragrafusa 4. bekezdésének kiegészítéséről – az országos szabályrendeletre való utalás besúrájáról – kellett dönteniük a zsinati tagoknak. A törvénymódosítást huszonkilenc „igen” és tizenegy „nem” szavazattal, tíz tartózkodás mellett fogadták el. Az ennek alapján hozott zsinati határozat esetében harminchárom „igen”, tizenkét „nem” és három tartózkodás lett a szavazás eredménye.

További napirendi pontokként folytatódott az általános vita a választásokról és a szavazásról szóló 2005. évi VII. törvény felülvizsgálata és átdolgozása kapcsán, illetve megkezdődött a zsinat ügyrendjének felülvizsgálata. Előbbi napirendi pont tárgyalásánál apróbb igazítások, egységesítések történtek a jogszabály szövegében, utóbbi esetben pedig a küldöttek azokat a területeket vették sorra (például a napirend elfogadását, beadványok kezelését, a távolléti ülések kérdését, illetve a szavazások lebonyolítását), ahol pontosításra lehet szükség.

Továbbszolgálat – hozzájárulással

A lelkeszi nyugdíjkorhatár megváltoztatásának kérdése már a [2021. novemberi ülészakon](#) is napirenden lett volna, de végül először [idén februárban foglalkozott vele érdemben a zsinat](#). Akkor elfogadták Pröhle Gergely azon előterjesztését, hogy a nyugdíjba vonulás időpontja – függetlenül attól, hogy gyülekezetet vagy valamely intézmény szolgálatában áll-e – valamennyi lelkész esetében egységes legyen. A mostani ülészakra az ezt szabályozó törvény részleteit dolgozták ki.

Pröhle Gergely az előterjesztésében hangsúlyozta: olyan javaslatot fogalmaztak meg, amely egyszerre ad módot a szolgálati idő meghosszabbítására, ugyanakkor a fiatalabb generációk előtt sem zárja el az előrelépés lehetőségét. (Ez utóbbi szempont az előző ülészakon több hozzászólásban is előkerült.) Az indítvány értelmében a hatvanötödik életévüket betöltött lelkészek legfeljebb további két évig szolgálhatnak, abban az esetben, ha erről a lelkész, a püspök és a gyülekezet, illetve intézmény megegyezik. Hatvanhét éves kor után – püspöki kiküldés nyomán – csak helyettesítő szolgálat végzésére van mód, és ez az állami szabályozáshoz igazodva a nyugdíj mellett biztosít keresetet. A

püspöki megbízás ugyancsak a nyugdíjkorhatár eléréséig tart, és csak az egyházkerület közgyűlésének előzetes hozzájárulásával lehet meghosszabbítani legfeljebb két évvel.

A javaslatot szinte teljes egyetértésben – mindössze egy „nem” szavazat és két tartózkodás – mellett fogadta el a zsinat.

Ne másokból, hanem másokért

Hogyan tudja egy-egy gyülekezet saját maga finanszírozni a hitéleti munkáját? – ez a kérdés állt a középpontjában az utolsó ülésnek. A gazdasági önállósodás stratégiájáról már 2016-ban is született zsinati határozat, a koronavírus-járvány kitörése előtti utolsó, 2020 februári ülészakon pedig újból megerősítették, hogy szükség van egy cselekvési terv kidolgozására. A pandémia miatt ez a folyamat megtorpant, de most újra napirendre került.

Fábri Györgynek, az Északi Egyházkerület felügyelőjének az előterjesztésében a zsinati tagok részletes beszámolót hallhattak arról, hogy az elmúlt években milyen tendenciák voltak megfigyelhetők a gyülekezeti bevételek és kiadások terén. Az összefoglalóban Fábri György emlékeztetett arra, hogy különbséget kell tenni az „önerős” (a persely- és a stólapénzből, a személyes adományokból és az egyházfenntartói járulékból, az ingatlanok hasznosításából, valamint a vállalkozásokból és más pénzügyi műveletekből származó), illetve az egyéb forrásokból (állami támogatásokból, pályázatokból) származó bevételek között. Ugyanígy azt is meg lehet határozni, hogy mely működési kiadások tartoznak abba a körbe, amelyek az önfelelőség alapján saját forrásból (lennének) finanszírozandók.

Az előterjesztő néhány örömteli adatot is megosztott a testülettel. Ezek szerint míg 2018-ban a gyülekezetek a működési kiadások hetvenhat százalékát fizették önerőből, addig 2021-ben ez már nyolcvankét százalék volt. Az egy főre jutó egyházfenntartói járulék szintén emelkedett: a gyülekezeti tagok 2018-ban átlagosan tizenötezer, 2021-ben pedig húszezer forintot fizettek be.

A hozzászólások sorát Hafenscher Károly, a zsinat lelkes elnöke nyitotta. Úgy fogalmazott: a gazdasági önállóság végső soron azt határozza meg, hogy az egyház betölti-e krisztusi küldetését, vagyis nem másokból, hanem másokért él.

Több küldött is az egyházfenntartói járulékra vonatkozó központi javaslat szükségességéről szólt, ennek kapcsán pedig elhangzott, hogy továbbra is érvényben van az az ajánlás, amely szerint az egyháztag nettó bevétele egy százalékának befizetése az elvárás.

„Kedves testvérek, méltatlanok vagytok arra, hogy azokban a templomokban, épületekben üljete, amelyek őseitek áldozatvállalásából épültek fel. A Szentírás tizedről ír, de a valóságban sok esetben még a presbiterek sem fizetnek egyházfenntartói járulékot, nem tíz százalékot, de kétszáz forintot sem” – nyomatékosította Pröhle Gergely. Az országos felügyelő támogatja, hogy nyíltan beszéljenek a gyülekezetekben arról, hogy ki ki a fizetése hány százalékát tudja erre a célra áldozni.

„Ha azt akarjuk, hogy közösség legyen, annak anyagi vonzata is van” – Szabó Szilárd szerint ezt kell tudatosítani gyülekezetekben.

Aradi András, a zsinat lelkeszi alelnöke emlékeztetett: 2019-ben a gyülekezeti támogatások rendszere kapcsán azt az álláspontot fogalmazta meg a zsinat, hogy az országos egyház azoknak az egyházközségeknek ad jó szívvel támogatást, amelyek közvetítik az egyháztagok felé az egyéni felelősségvállalás szükségességét, és így növekszik az egy főre jutó egyházfenntartói járulék.

A szavazás során a testület egyhangúlag azt a határozatot hozta, hogy továbbra is érvényesnek és megvalósítandónak látja a korábban elfogadott cselekvési tervet, egyúttal pedig felkéri az országos presbitériumot, hogy 2022. október 15-ig hozza meg a szükséges szervezeti, működési és személyi döntéseket a program végrehajtása érdekében.

A zsinat következő ülészakát november 25-én és 26-án tartják.